

ellenére sem, hogy a tartalomnak ez a felhígítása nem semmisítette meg a novellák eredeti anyagának erőteljes életszerűségét, érdekességét. Ezek a novellák ugyanis bátran és őszintén feltárják a termelőszövetkezetek életének konfliktusait. Ennek az életanyagnak az érdekessége, izgalmassága eltakarja, elfeledteti a rendezőnek azt az alapvető tévedését, hogy ezeknek a novelláknak az összefűzése végeredményben *formális*. A vezetés módszereivel vergődik ugyan mind a három, de annyira más konkrét életanyag kapcsán, hogy tartalmi azonosságról tulajdonképpen nincs szó. A keret a Pirostóví nád; a másik két novella anyaga úgy hat ebben a történetben, mint a cselekmény sodrásának erőszakos késleltetése. Az újabb és újabb problémák megjelenése oldja a címadó novella sűrűségét, intenzitását.

Hogy a tévé filmje mégsem keltett csalódást, hanem a nézők nagy tömegében megérdemelt elismerést váltott ki, az a novellák becsületes problémafeltárásán, életszerűségén, hitelességén kívül elsősorban a filmben játszó kitűnő színészeknek köszönhető. Az alakítások valóban mindent „kihozta” a szerepekből, amit csak lehetett. E tekintetben mindenekelőtt *Avar* István Murin Béláját kell kiemelni. Murin pozitív hős, a szó legnemesebb értelmében. Mégis egész világ választja el a pozitív hősnéktől az értelmezésétől, amely sokáig ehhez a fogalomhoz kötődött. Talán legfőképpen azért, mert Mocsár nem a sikert, nem a végeredményt ábrázolja — egy időben pozitív hős enélkül elképzelhetetlen volt —, hanem azt a nehéz, küzdelmes utat, amely ehhez a győzelemhez vezet. Hogy mikor? Nem tudjuk. Csak abban lehetünk biztosak, hogy nem azonnal és nem egyszerre. Nos, *Avar* alakítás azért nagyszerű, mert ennek az útra találásnak a nehézségeit ábrázolja. Az ő Murin Bélája küzdő, a küzdelmet, a küzdés gondját vállaló ember.

Borsai színesebb, látványosabb egyéniségét *György* László alakításában láttuk. A szerep — minden színésze, látványossága ellenére — rosszabb, mint *Avaré*. A figura nem egységes. A film szerint például — a novellában erről nincs szó — 500 kéve nádat ad „nászajándékba” egy traktoros feleségének, abban a reményben, hogy hátha a nő egyszer majd ezért lefekszik vele. Nem ilyen ember ez a Borsai! Ez mindig biztosra megy, üzletben, szerelemben egyaránt. Ilyen kockázatot, mint e nászajándék „sikerének” teljes bizonytalansága, nem vállal. György László azonban e hibák ellenére is szerencsésen megtalálta azt a kedélyeskedő, jópofáskodó, cimboráskodó alaphangot, amelyről elindulva ennek a Borsainak a lényege legjobban kifejezhető. S az alak — a forgatókönyv ügyetlenségei ellenére is — egységesnek, karakterisztikusnak hatott.

A többi szereplő közül ki kell emelnünk még az öreg Tilkászt bemutató *Bánhidi* Lászlót. A szerep — hálás volta ellenére is — veszélyeket hordoz magában. Könnyen operettfigurává válhat. Bánhidi ezt szerencsésen elkerülte, méghozzá anélkül, hogy az alak színességéből, érdekességéből valamit feláldozott volna.

A szolid, bizonyos mesterségbeli színvonalon mozgó felvételeket *Mestyán* Tibor készítette.

Ö. L.

Kondor Béla rajza